

GYŰLÖLET, ÉJSZAKA, SZERELEM

III. rész

ARI végigjárta a hálókat. Betakart néhány gyermeket, a nyugtalanul alvó Kürti Klárát megigazította; széket tett ágya mellé, nehogy leessen. A lányka szája most is mozgott, arca rángott. Aligha egészséges. Fél éve múlt, hogy az anyja elveszítette az eszét. A kislányt úgy kellett elrabolni mellőle, hiszen ketten éltek a szennyesréti határban, falatnyi vályogházban. Kürtiné továbbra is dolgozott, de józanul lehetetlen volt elviselni karattyolását. Ari még nem találkozott az asszonnyal, hallomásból ismerte a történetet. A kislánytól azonban tartott, most is hosszasan vizsgálta zseblámpájának tükrében. Nézte görcsbe meredő kezét, amint arcához kap, aztán nyöszörög, sóhajt. Duzzadt, parasztos ajka szélén csurran a nyála. Ha nem tanul szorgalmasan és tanulmányi eredménye nem három egész egy tized, a nevelők eltanácsolták volna gyógypedagógiára. Így vártak vele.

A középső hálóban végül megkereste Gincsei Katit. A lámpa fénye éber szemekbe világított. — Te még mindig nem alszol? — Nem — felelt mély hangján a kislány. — Nem tudok.

Ari mellé ült. Tanácstalanul kattogtatta zseblámpáját. — Pedig látod, aludhatnál nyugodtan. A kapu be van csukva. Mi történhetne? Hunyd be a szemed, próbáld aludni.

Gincsei Kati behunyta. Ari eltűnődött. Mi is lesz ezzel a gyerekekkel, ha vakációra hazamegy? Hogy lehet, hogy errefelé még ilyen kemény emberek élnek? — Meséljek neked valamit, Kati? — Igen, tessék mesélni, Ari néni.

A nevelőnő megigazította a kislány párnáját, és végleg eloltotta a lámpát. — De igyekezz közben aludni — mondta kis ingerültséggel. — Egyszer volt, hol nem volt...

A szomszédos két ágyon megmozdultak. Ari rájuk kattantotta a fényt. Nagy szemű lányok meredtek rá, könyökölve. — Hát veletek mi van? Ti sem alszotok?

A lányok szégyenlősen hallgattak. A kis Gincsei felelt: — Nem tehetek róla, Ari néni. Én vagyok a hibás. Miattam vannak ébren.

— Na, szép — mondta a nevelőnő.

— Mi hiába gyözködtünk — panaszkolta az egyik lány, hosszú varkocsával játszva —, hogy aludjék. De fél. Hát mi sem alszunk, hogy ne legyen magában.

Ari Andrisra gondolt. — Jól van — mondta fáradtan. — Ez szép töletek, de most már semmi okotok a félelemre. Én ébren vagyok és vigyázok. Aludjatok. Holnap reggel hétfő, elalusztok az iskolában. Mit szól majd az osztályfőnökök? Még azt hiszi, én tartottalak fenn benneteket, éjjel. Megsimogatta mindhármuk fejét. Gincsei Kati forró keze téován megfogta az övét. — Mit akarsz, Gincsei Kati? — Semmit. — suttogta a kislány. — Jó volna, ha itt tetszene maradni mellettem. — Ezt nem lehet, Kati. Tudod, hogy nem lehet. De azért vedd úgy, hogy itt vagyok. — Hirtelen elhatározással lehajolt és megcsókolta a gyerek homlokát. — Majd elműlik apád haragja, belátja, hogy nekünk van igazunk. — Hirtelen kíváncsiság ébredt benne. — Te kis Gincsei, mondd, jobb lenne otthon maradni, vagy azért jobb itt neked? De őszintén felelj!

A kislány kicsit elfordította fejét a lámpa fényköréből. — Édesanyámnak nagyon hiányzom — mondta sokára.

— De neked hol jobb? Tudod, hogy egyszer majd lebontják a tanyákat is? Majd egyszer. Fogod sajnálni?

— Igen.

Ari csalódottan egyenesedett fel.

A kislány azonban folytatta: — Sajnálom, de azért tudom én, hogy jót akarunk velünk. — Kik? — Hát az állam. Mondogatják otthon. Ők másképp mondják, de én tudom, hogy jót akarnak velünk. Én nem akarok úgy jární, mint édesanyám. Neki, tetszik tudni, az a legnagyobb szórakozása, ha vasárnap elmegyén bibliázni a sánta Mari nénihez. Néhányszor elvittek engem is, de én nem szerettem. Aztán

édesanyám semmi mást nem teszen, csak dolgozik. Aztán az édesapám is dolgozik, és mégis alig van valami. Négy esztendeje az édesapám felakasztotta magát a kamrában. Mert volt neki százezer forint adóhátraléka, és nem tudta befizetni. — És aztán? — És aztán kijöttek a tanácstól és elengedték az egészszet. De azóta megint van harmincezer forint hátraléka. Akkor minek dolgozik? Nekem mindig hajnalban kellett felkelni, és estére nem éreztem a karomat. De azért én nagyon szeretem édesanyámat. Most biztosan sirat.

— Ugyan, sirat — mondta Ari döbenten —, hiszen nem haltál meg.

A nevelőnő még egyszer megnyugtatta a gyerekeket, és elhagyta a hálót. A folyosón hűvös volt. Nyiszorogtak az ócska deszkák. Egykor méltóságos úr léptei alatt nyikorgott a folyosó. Ki tudja, miféle súlyos családi tragédiák okozták a sóhajokat, nyöszörgéseket, mocorgásokat. Nyolcvan gyermek. Ari megborzongott. Összefogta karját a mellén, és sietett a szobájába.

ARI. NEM AKARTA bevallani: félni kezdett. Főlényes mozdulattal toppant szobájába. — Adj egy cigit, Andris! — mondta színészkedő pózzal a fiúnak, aki a kályha mellett ült, Ari helyén. — Minek az neked? Hiszen te nem dohányzol. — Ideges vagyok — nevetett a lány. — Tizenegy óra. Ilyenkor aludni szoktam. Nem vagy éhes? Én szörnyen. Megennék egy egész tyúkot.

KURNYIK? TE SE hallasz semmit? — Révai visszazökkent a puha álomból, hogy beledöccent kövér teste. — Az orsai ember keménymetszésű arca feszülten meredt az ablakra. Aztán megtömkölte öszülő bajuszát. — Nem. Ezek az én lovaim az udvaron. — Megfáznak, Kurnyik. — Vér van azokban meg zab.

Kurnyik kora délután érkezett Szennyesrétre, két lóval. Letanyázott az iskola: szétlő mentes udvarán, és iddoggalt az öreg tanítóval. Estére minden témát kimerítettek. Azelőtt is el-eljött, akadt megbeszélő a tanya dolgában. Most azonban a kollégium ügye izgatta. A kacskezű ott járkált a tanya házában, figyelte a hangulatot, nem terjed-e lázas betegség gyanánt az izgatás. Mert akkor cselekedni kell. Ha lehet, csírájában fojtani az okatlan hebehurgyaságot. Este tíz óra volt, de semmi. Néha megjött a kacskezű, fejét csóválva mondogatta, hogy nem tetszik neki a dolog, puskaporszag van a levegőben. Csak Gincsei meg ne bolonduljon, akkor elmúlik az éjszaka, másnap meg már új hét kezdődik. De Gincsei iszik, és hallgat.

— Isten, isten — koccintotta poharát Révai. — Lassan eltehetjük magunkat holnapra. — Várjunk még — intett a párttitkár. — Gincsei 'öccsénél' heten vannak, s: fogják az óra mutatóját.

Az öreg tanító bólintott. Mindegy. Az idő egybefolyt már előtte, évek óta. Éjszaka? Nappal? Nyár? Szünet? Mindegy. Talán még jobb is, ha hangos zsvajtól részegszik az iskola, mint ilyenkor, ha a csend bénítja. Felállt, megropogtatta csontjait. — Érzem a vállam, Kurnyik. Bejön hamarost a zord idő. — Ideje — mondta az ordasi parasztember. — Kellene a hó. Takaró a vetésre. — Na, erre felé nem sok takszorgatnivaló van. Hisszel benne Kurnyik, hogy egyszer nekiállnak ezeknek a homokhegyeknek és termővé munkálják a sívó homokot.

Kurnyik egy Kossuthot vett ki pléhdőzniájából, ormótlan ujjaival nehezen puhított. Arra vigyázott, be ne szakadjon egy óvatlan reszelő mozdulattól. — Egyszer minden talpalatnyi földre szükség lesz. De ami főbb: Kiterjed a szocializmus: ide is.

— Hát még nincs itt, Kurnyik?

— Csak a széle. A felhő széle. Petyereg már, de nem esik. Pedig ide nagy zápor kell, igazgató úr. Meleg, nagy zápor. Sok pénz az. Egyszer meglesz, mert az ember hiába is dolgozna a szocializmus ellen, villámlás ellen kár a baltát hajingálni.

Révai visszazökkent a székre, nagy hasát eligazította térdén. — Nem tudom elképzelni, hogy a hegyek helyén föld feketéllik. De igazad van, Kurnyik.

— Engem már harmadszor választottak párttitkárnak. Nem akartam. Nem jó ez így, hogy mindig csak én. Mondtam is, hogy válasszanak olyat, aki még semmi vezetői funkciót nem viselt. Mert én se voltam azelőtt valami nagy okos ember. De hogy párttitkár lettem, rá voltam kényszerítve, hogy gondolkozzak a tanyák sor-

sán. És egyszer csak megvilágosodott előttem, hogy a szocializmus ellen nem dolgozhat senki, még a szél sem, mert az idő múlása is a szocializmusnak segít. Fel nő egy új nemzedék, aki már nem tudja, valamikor az ő szülei a baltát hajingálták a villámlás ellen.

└ Nagy igazságot mondol, Kurnyik.

— Hát nem? Én mindenkit egyszer vezető funkcióba választanék, hogy kelljen neki a többiek fejével is gondolkodni.

— De most már hallod, Kurnyik? — Kerekítette egyszerre ki a szemét Révai. — Ez a kacska Nagy Pista.

Az volt. Rossz híreket hozott. — Készüljete, mert azok két fogattal indulnak. Nem lett volna semmi, berúgnak és elalszik a tűz, de valahonnan előkerült a bolond Kürtiné. Hogy az is ilyenkor tud elővackolódni. — Csak nem az eszelősre hallgatnak? └ csodálkozott Révai. — Pedig arra. Nem bánják azok, hogy bolond, csak-hogy beszél. Az meg ugyancsak beszél, úgy látszik, az is részeg a novától. Ordít, hogy koporsóba tették a férjét, és úgy vitték ki Amerikába, mert titokban eladta férjét az orosz király az amerikai királynak, s nem lehet kiváltani, csak ha a tanács írást ad, hogy a férje visszajön Pestről a tanyára.

— Szerencsétlen — motyogta Révai. — Alighanem abba bolondult bele, hogy a férjét Pesten érte baleset, és többé nem is láthatta.

— Meg a Feri — mondta Kurnyik, és berántotta nadrágszíját. Egyébként kézen volt, eddig csupán a kucsmáját tette le, úgy ült, kabátban a fűtött szobában. Bírta. — Na, mehetünk?

Révai egy kopott lódent akasztott le a szekrénybe vert szögről.

— És mást nem beszél a bolond asszony?

— De. Hogy a lányát is koporsóba akarják zární, úgy akarják kicsempészni a férje után.

— Ez nagy baj — rántotta fel lódenjét a tanító. — A kutyaistenbe nem viszik már el innen azt a szerencsétlent.

Felültek a szekérre, Kurnyik lekapta lovairól a pokrócokat, és nagy rándulással egyenest kocogtak kifelé. — Most aztán mi lesz? — kiabálta túl a szekér dőcögését kacska Nagy Pista. — Valami lesz! — kiabálta Révai. — Valami mindig van! Nézzétek már, a ponciusát! A pálinkát nem otthon felejtettem?

Távoli sárga szem bámult a kietlen világra. A Gincσαιék portája. Azon túl az öccsée. Keresztben hamarabb el kell érni az utat, mint azok áthaladnak előttünk. Kurnyik megpattantotta az ostorát. Majd kiestek a szekérből, úgy nekiiramodtak a lovak az istentelen dágványban.

IDEJÉBEN AZ ÚTHOZ értek. Egy volt most az a földdel, csak a mellette me-redező ritkás akácok jelezte, hogy itt útnak kell lennie. Kurnyik szembefordította lovait a tanyával, és rájuk lökte a pokrócokat. Egyikük sem szólt. Füleltek. És hamarosan idétlen rikoltozás métszette a messzi éjszakát. — Ez a bolond Kürtiné — mondta csendesén a kacska. — Úgy látszik, hozzák magukkal.

Az eszelős asszonyi jajveszékelés ijesztően vagdalta a sötétséget. — A tanácstól kell papír, azt mondom, emberek, hogy nem engedjük koporsóba csempészni a gyerekeket. Egyezzenek ki a királyok, mi pedig visszakapjuk a gyerekeinket. Nem való, hogy a királyok illet csináljanak a néppel. Hallgassatok rám, menjünk a tanácshoz! Pecsétet tegyenek a papírra, majd meglátja az amerikai király, hogy ezt a mi tanácsunk akarja!

A tanyasi fogatok kiváltak az éjszakából. Így is csak sejteni lehetett, merre jönnek. Derengett az idő. Kurnyik elébük kiáltott: — Hé! Lassabban a testtel! Mi is itt vagyunk!

A fogatok alig tíz lépésnyire megtorpantak. — Kik maguk?

└ Mi vagyunk! — bömbölte Kurnyik. — Ti meg Gincσαιék vagytok, szennyserítiek! Hova ilyen sietősen?

— Menjete az útból! — kiáltotta valaki a tanyasi szekérről. — Megismerem a hangod, te Kurnyik vagy! Menjete az útból, annyit mondok!

Révai lekászálódott a szekérről. Előbbre ment. Gyufát gyújtott. — Persze hogy Gincσαι! — dörögte. — Forduljatok vissza, fiam, és feküdjete le, amíg szépen vagytok!

Gincσαι felhördült. Mellette az öccse káromkodott, aztán még hárman és a bolond Kürtiné. Az kezdett jajgatni megint: — Mire várunk? Megyünk a tanácshoz! Nem engedjük a gyerekeket koporsóba csukni, kicsempészni Amerikába! Pecsétet kérünk a tanácstól! Megmondjuk a titkárnak, titkár elvtárs...

— Igazgató úr! — ordította Gincσαι részeg, bolond hangon. — Menj az útból, mert legázollak!

— Megtennéd, Gincσαι? — Révai keményen állt az úton, szétterpesztett lábain. mintha belenőttek volna a dágványba. — Elfelejténéd, hogy én ki vagyok?!

— Vagy, aki vagy, de most nincs dolgunk veled, igazgató úr! Lejárt a türelem órája! A gyerekeinket nem raboljátok el tőlünk!

— Gincσαι! — Révai mély hangja rezgett, mint a kürt. — Térj eszedre, részeg vagy! Ki vagyok én a tanyának?! Nélkülem pondrók lennétek! Hernyók! Bogarak! És ha most elmész, én is elmegyek! Itt hagylak benneteket, dögöljete magatoknak! Ez az utolsó szavam, Gincσαι!

— Menj az útból! Nem tudom fogni a lovakat!

— Nem megyek! Csak rajtam keresztül hajthatsz, Gincσαι!

Kurnyik csendesesen szolt Révaira: — Győjjön fel, tanító úr, siessen!

Kürtiné tovább jajgatott: — Jaj az én szegény férjem, ilyet kell megérni, koporsóban csempészték ki, meg a gyerekeimet! Fell kell nyitni a koporsót, amíg meg nem fúl!

— Révai! — ordította türelmét veszítve Gincσαι. — Takarodj előlem.

— Ilyen kapca volnál, Gincσαι?! Ilyen utolsó! Itt vagyok! Gyere hát, gázolj, mert én megyek fel hozzád, és megöllek, te gané! Nektek adtam az életem, hát vegyétek el!! Raboljátok el, mint a bor az eszeteket!! Mire vársz?!

— Megállni! — bömbölte Kurnyik és ugrott. De későn. Gincσαι lovai ágaskodva futottak neki a tanítónak. Révai félreugrott, elkapta egyiknek kantárszárát, aztán elvágódott, és oldalra gurult. A fogat egyenesen Kurnyiknak futott, aki szétkapott karjával félelmes dühvel állt elébük, és olyat ordított, hogy a megriadt lovak az égneke csapták lábukat. Ahogy a földre értek, Kurnyik összekapta kantárjukat. — Gyilkos!! — üvöltötte Gincsainak. — Megölted Révait! Gyilkos!!

A szekéren nagy zavar támadt. Parasztok ugráltak le az öreg tanító mellé. Gyufák sercentek. Révai csupa sár volt, arcán vaštagon a latyak. Kurnyik melléje térdelt, és ölébe vette Révai fejét. Zsebkendőjével törülte. — Hagyj — motyogta az öreg tanító. — Nincs semmi bajom. Hát nekem jött. Ennyi vagyok csak. Ezért érdemes volt élnem. Érdemes volt.

Senki se látta, hogy a kacskezü Nagy Pista a másik oldalon felugrik Gincσαι mellé. Csak az ordításra fagyott mindenkibe a lélek. — Te gazember, piszok gané, te!!

Nagy huppanással vágódott le a két ember a szekérről. Kurnyik elengedte Révait, és hozzájuk ugrott. Idejében kapta el a kacskezü csuklóját, a kés már a levegőben volt.

— Örültek! Eresszéték egymást! — Többen segítettek. Aztán lihegve, borzongva ácsorogtak a szekerek mellett. Csak a lovak hörkanásai szaggatták meg a lélegezettek sistergését.

— Hagyd őket, Kurnyik — mondta mély fájdalommal Révai. — Én nem vagyok itt többé semmi. Vezesd félre a lovakat, menjenek. Én nem leszek tovább az eszük, nem leszek semmijük. Elgázoltak. A kutyaistenüket, ennyi vagyok nekik. Hát nekem is ennyik ezentúl. Elmegyek, Kurnyik. Segíts fel a szekeredre. Soha többé nem dálnak itt. — Hirtelen ordítani kezdett, a sötét fájdalomtól vakultan. — És dögöljetek meg mind, egyrakásra, a szemébe, a nyomorúságba, a butaságba, az oktalanságba! Forduljatok fel, mint a kerge birkák, felfújva a novától, a mérges bortól, beledögölve ebbe a poshadt latyakba, betemetve a homokba, ti hülyék! Ti hülyék! Isten! Ezért kínlódtam velük! Miért nem öltetek meg egészen, ha már emberségemet megöltétek?! Itt vagyok! Még lehet!

— Jöjjön, tanító úr — húzta Kurnyik. — Nagy Pista, emeljük.

Vitték.

— A tanácstól kell pecsétet kérni — jajgatott az eszelős asszony. — Hagyj lássa az amerikai király, hogy nem lehet koporsóba csempészni a gyerekeinket.

— Koporsóba?! — Révai kitépte magát a parasztek karjából. — Ti csempésztetek oda! Ez lesz belőlük, mint ebből az asszonyból! Nem látjátok, hogy ti ölitek meg saját magatokat?! Nem! Hogy látnátok, amikor még olvasni se tanítottalak meg tisztességesen benneteket! Én vagyok a bűnös, uram! Én! Egyedül! Mire tanítottalak én titeket? Kártyázni! Enni! Olvasni? Ugyan! Kit? Kinek kellett itt a betű? Itt csak gebedő inak kellene, nekifeküdni a homoknak! Nézzétek meg ezt az asszonyt! És menjtek csak, menjtek. Hozzátok haza a gyerekeiteket. Baromnak! Lónak! De nem embernek!

Kürtiné valahogy megérezte, hogy a szekerek nem mozdulnak. Elindult egyedül a dágványban. — Pecsétes írás kell, titkár elvtárs. Pecsétes, hogy lássa az amerikai király...

Révait feltették Kurnyik szekerére, és egy kanyarral az iskola felé indultak a reszkető lovak.

— Hogy van, tanító úr? — kérdezte aggódva az ordasi párttitkár.

— A lelkem fáj, Kurnyik. Egyébként ne félts, én magamtól estem el. Különbén tényleg legázolt volna ez a barom. De a lelkem, az nagyon fáj, Kurnyik, ha van.

Kürtiné jajgató, vonyító panasza lassan elhalt a távolban. A parasztek lassan megfordították a szekereiket.

— Azzal mi lesz? — kérdezte valamelyikük.

— Hagy menjen a boldogtalan.

A KÁCSKEZŰ Nagy Pista káromkodva szidta a tanyát. Kurnyik nem szólt bele. Mégsem az ő tanyája ez.

— Fel kell jelenteni Gincseit. Tudom isten, leültetik vagy három esztendőre — dühösködött a kacska.

— Te mondd ezt? — mondta csendesesen Révai. — Hanem a vállam hasogat. Holnapra bejön a hideg. — Hirtelen nevetni kezdett. — Magának még van kedve nevetni, tanító úr? — bámult rá Kurnyik. Nagyon tisztelte az öreget.

Révai lassan nevetgélt.

— Képzeld csak el, Kurnyik. A kollégiumban két gyerek a nevelő. Két húszesztendőes gyerek. Rajtuk kívül csak nyolcvan gyerek. Mi lett volna azokkal, ha ezek a tanyasiak rájuk törnek. Betettek volna a nadrágjukba, Kurnyik.

NA? HAGYJUK EZEKET a temetési gondolatokat — kacagott idegesen Ari. — Negyed egy! Az istenért, meddig virrasszunk itt, mint egy halottas házban? Ha rajtad múlna, megfaragnád a fejfánkat is. Kiss Tóth Aranka és Hó András... béke poraikra. Látod, én már egészen megnyugodtam. — Látom — mosolyodott el a fiú. — Csupa nyugalom vagy. Már a körmöd is rágod. — Hát te megbolondítod az embert! — csattant fel Ari. — Melletted a kötélidegzetűek is kikészülnének. Anyit emlegeted azt az átkozott felelősséget! Hát én talán nem érzem? Elvégre azért kapom a fizetésemet!

A fiú görcsös ásítást nyomott el. Szeme könnybe lábadt. — Persze, ezért kapod a fizetésedet.

— Vigyen el az ördög téged — mérgeződött Ari. — Ha úgy igaz, ahogy te mondd, te ismered a tanyasiakat, ha most ide mégis betörnének, mit tennél?

— Nem tudom. Azt hiszem, nehezen szánám rá magamat a halálra, de még az élettemmel is meg kellene védenem a kollégium becsületét. Ne érts félre, nem valami frázis-becsület miatt. Hanem hogy megtanulják tisztelni a kollégiumot. Ez a jövő, Ari. A jövő tiszteletére kellene megtanítanom őket. A bányászok az egyszerű tüzelőért kockáztatják az életüket. Én ne kockáztathatnám a gyermekekért? De nagyon nehéz lenne, Ari. Nagyon. Pokolian reszketnék.

A lány álmosan mosolygott. Nyújtózott. — Azt hiszem, kisfiú, erre ma éjszaka nem lesz szükség. Viszont én nagyon álmos vagyok. Most már lefekszem. Ha még akarsz, maradj. Remélem, nem zavarlak. — S bontani kezdte harisnyáját.

A fiatal nevelő szeme a lány lábára tapadt. — Ari — mondta elszoruló torokkal —, ne tedd előttem. Miért teszed?

Ari gunyorosan kacsintott. — Élvezem a magasabb erkölcsiségedet. — Te nem hiszel bennem? — Dehogynem. Látod. — És hosszan kinyújtotta a combját. — Tetszik? — Ari, ne. Igazán megvadulok. Miért kínoz? Miért akarod, hogy kihasználjam a helyzetet? Nem érzed megalázónak?

A lány dühösen felugrott. — Idefigyelj, te majom. Feltétlenül egymásra kényszerültségből tetszem neked? Feltétlenül megalázó hivatali helyzetünkéből következik, hogy megbomlasz, ha a lábamat látod? Én, mint nő, függetlenül mindentől, én semmi vagyok?

— Ari — dadogta a fiú. — Ari, te nagyszerű lány vagy. Mindentől függetlenül..., de a helyzet...

— Ostoba! Menj, és feküdj le!

— De ha most én...

— Látod: kidoblak! Menj, és aludj magadnak!

— De ha én nem...

— Mit gondolsz rólam? Csak úgy? Eredj! Vetközni akarok! Ne használd ki a helyzetemet! Menj, na, mire vársz?!

András lehajtotta a fejét. — Te tényleg ostobának hiszel. Minden őszinteségemet ostobaságnak, frázisnak, idealizmusnak tartasz. Sajnálom, Ari, hogy ilyennek látsz. Én téged sokkal, sokkal többnek látlak.

A lány ismét mosolygott. — Minek látsz, Andris. Mondd.

— Sokkal többnek. Nekem... olyan vagy, mintha az anyám is meg a nővérem is..., meg... te mindegyik vagy egyben... azonkívül, hogy nyolcvan gyermekünk van. Az apának és az anyának nyolcvan gyermeke. Nem tudom, hogyan mondhatnám ki jobban.

— Elég szépen mondtad — csipegetett a szemével a lány. — Ez majdnem úgy hangzott, mint egy szerelmi vallomás. Majdnem elcsodálkoztam.

— Eredj magadnak — dühödött meg a fiú. — Mi az istent mondjak már, hogy ne gúnyolódj velem? Nagyon rám tetted a nyeret.

— Nem. Csak ideges vagyok én is, látod. Végeredményében te nem vagy igazgató. Egyformán felelősek vagyunk mi itt nyolcvan életért. Megengeded akkor, hogy vetkőzzem?

Andris elfordult. — Vetközz — mondta rekedten. — Valahogy ezt is kibírom. Sőt. Tényleg elmegyek. Aludj. Holnap nagyon fáradt leszel. — Azért csak maradj — biztatta a lány. — Hallod a susogást? — Mit, rémült meg a fiú. — Óh, te buta. A szoknyámat. Most vettem le. — Rendben. Csak ugrass. Majd meggondolom magam, és akkor megbánod. — Honnan tudod, hogy megbánom? — Mi? — A fiú rábámult. Ari még szoknyában állt. — Honnan tudod, nem volt-e valakim már? — Lehet, hogy volt — mondta a fiú. — Az nem számít. Az a te dolgod. De ez más.

Odalent megdöndült a kapu. A fiatalok megmeredtek. A kapu ismét döndült, ököllel verték, visszahangzott a folyosó.

— Itt vannak — nyelt a fiú, s megfogózott. — Ugye mondtam.

— Uristen, most mi lesz? — kapta a kezét a szájához a lány.

Éles, artikulátlan asszonyi hang visongott odalént. Nem értették, hogy mit. — Asszonyokat is hoztak — dadogta a nevelő. — Most mi lesz?

Ari az ajtóhoz futott. — Megyek a gyerekekhez. Ha kitör köztük az ijedelem, valami kárt tesznek magukban. — Ne menj el! — kapaszkodott a lányba a fiú. — Ne menj. — Ari üzött, fáradt szemmel nézte nevelőtársát. — Ennyire félsz? — Félek.

Ari gondolkodni kezdett. A kapu be van csukva. Ha nem hoztak valamit, azt nem törik be könnyen. Másképp csak akkor jöhetnek a házba, ha betörik az ablakokat. Az rablótámadás. Ilyet csak nem tesznek. — Gyere, menjünk együtt. — húzta a fiút. Meg kell nyugtatni azokat, akik felébrednek erre. Gincsei Kati biztos felébred, úgy alszik csak, mint a nyúl.

Együtt siettek a lányokhoz. Ari Gincsaira világított, de az aludt. Keze átnyúlt a másik ágyhoz, ahonnan egy másik kéz kötötte hozzá a másik lányka testét. A két kar úgy függött a két ágy között, mint egy vékony híd. Ari megnyugodva sietett ki. — Alszanak.

Ácsorogtak a lépcső előtt. Ide jól hangzott a dörömbölés. S mintha kivettek volna egy-egy szót a jajgatásból: — Tanács..., pecsét..., koporsó...

— Most kellene bátornak lennem — mondta a fiú. — Nem tudok erős akaratú lenni. Le kellene mennem, és odakiáltani: takarodjanak haza, ez állami intézmény! Le kellene mennem. Istenem, miért vagyok ilyen gyáva!

— Nem vagy gyáva — mondta Ari, a fiú kezét megszorítva. — Én is félek. Látnod, hogy reszketek. Minden ember félne a helyedben. Nyolcvan gyerekért vagyunk felelősek. Ezért félünk.

— Ki tudja, hányan vannak? Úgyis ki kell egyszer nyitni az ajtót. Ezek nem mennek el addig, amíg rájuk nem ordítok.

— Hát ordíts rájuk.

— Lemenjek?

— Nem tudom. Ha lemész, abból még nincs semmi, hiszen a kapu erős tölgyfa. Gyere, leme gyünk.

— Várj! — a fiú erősen megfogta a lány kezét. — Bízol te bennem, Ari? Nagyon komolyan kérdezem. Bízol bennem? — Igen, bízom. — Gondolod, hogy nem vagyok annyira gyáva? Félné mindenki? — Igen. Én jobban félek. Ha nem volnál itt, meghalnék a félelemtől, de így tudom, hogy te itt vagy. — Köszönöm, Ari. — A fiú erősen szorította a lány kezét. — Te jó vagy hozzám. Nem érdemlem meg. Te különb vagy nálam. — Dehogy. Én csak nő vagyok azért, gyengébb, mint te. Én meghalnék itt nélkülöd. — Akkor várj. Várj.

A fiatal nevelő megigazította szemüvegét. A térde csuklott. — Nem szabad kiadnunk egy gyermeket sem. Mert akkor a tanyák mind hazahordják a gyerekeket. Érted, Ari? Egyet se szabad. Nem tudom, ezt miért nekem kell megakadályoznom. De megakadályozom. Te maradj velük. Ne törődj többé velem.

— Andris! — kiáltott rá fojtottan a lány. De a fiú csak rohant lefelé a lépcsőn. — Andrés! Én is megyek!

Csak az ajtónál érte utol. Odakint szöszmötöltek. Aztán ismét megdöndült a kapu: — Nyissák ki! A gyerekeket akarom! Megfúl a koporsóban! Kinyitni!

A fiú karikákat látott. Remegő kézzel emelte le a vaspántot a kapuról, és megfordította a kulcsot. Ari a fiúhoz simult.

— Mit akarnak itt, éjszaka?! — kiáltotta a fiú, és kirántotta az ajtót. — Mit zaklatják a kollégiumot? — Ez állami intézmény!! Jöjjenek reggel, ha akarnak valamit!! Ide senki se...

Elhallgatott. Merően bámultak mindketten arra a kicsi, sáros asszonyra, akinek két szeméből záporozott az eszelős könny, szőke kóchaja belelógott az arcába, s imára kulcsolt kézzel kezdett rimánkodni: — Ugye, még nem csempészték ki a gyermeket az amerikai királynak? Csak a koporsót akarom látni, egy picit meg kell nyitni a fedelét, nehogy megfulladjon Klárikám.

Sokáig szólni sem tudtak. Aztán Ari megkérdezte: — Maga kicsoda? — Kürtiné vagyok, galambom, Kürti Klára édes egy édesanyja. Ugye nem fulladt meg a koporsóban? Hol vagy, gyermekem?

— Hogy jött maga ide?

— Jöttünk sokan, Gincσαιék, szekérrel, de valahogy elmaradtak, visszafordultak, mert a Révai tanító úr segítséget kért az orosz királytól. Elénk álltak seregestül, aztán visszafordultak. Én meg így jöttem, gyalog, de fájnak is a lábaim. Hol vagy, gyermekem? — rikoltotta ismét.

— Hallgasson Kürtiné — borzongott Ari. — Felébreszti mind a gyerekeket. Alszik a magáé is. Ágyban.

— Ágyban? Hát nem koporsóban? Hagy nézzem. Pecsétes írás kell nekem, az amerikai királyhoz.

— Jöjjön reggel, majd meglátja.

— Reggel? Reggel teszük koporsóba?

— Semmikor. Nem kell a maga lánya senkinek, csak a kollégiumnak.

A nyitott ajtón át jeges fuvallat csapott be. Havat sodort. Megérkezett végérvényesen a tél.

Andris nagyot lélegzett. — Kürtiné! Jöjjön reggel, ha akar, most éjszaka van, érti? Most mindenki alszik! Most menjen haza!

— Értem, értem. Menjek haza. De legalább a koporsót mutassák meg, addig nem megyek, amíg pecsétetes írást nem kapok a tanácstól.

— A tanácsnál is reggel van hivatal!

— Tudom én azt! Nem vagyok én bolond, hogy ne tudnám!

— Hát akkor menjen most haza!

— Megyek, na. Megyek.

Ari megrántotta András kabátját. — Ne eresszük ki most ezt a szegény bolondot, megfagy. Nézd, micsoda időre fordult.

Hogy elmúlt a veszély, halálos kimerülten ácsorogtak és dideregtek. — Jöjjön be, Kürtiné — mondta a nevelő. Az asszony belépett, becsukták az ajtót. — Nézze, haza se kell mennie, itt alhat a konyhában. Majd reggel megnézi a kislányt. Jó lesz?.

Az eszelős asszony fenséges mosollyal sétált be utánuk, a nagy konyhába. Ott terpeszkedett egy ócska sezlón. Szükség esetén valamelyik konyhaasszony aludt itt. — Feküdjön le, Kürtiné, és aludjon. Mindjárt reggeledik.

— Ez megbecsülés — nevetett az asszony, s kócháját elsodorta szeméből. — Ez tisztesség! Kürtiné aludni fog. Maga az orosz vagy az amerikai király segédje? Mert valamelyiké bizonyosan, különben nem vezetne be ilyen fényes terembe.

— A magyar király segédje vagyok — mondta elcsigázva András. — És most azt parancsolom, hogy aludjék jól.

Az asszony lefeküdt, vastagon sáros lábát lelógatta a sezlónról és behunyta szemét. Látszott, hogy pillanatokon belül elnyomja az állati fáradtság.

Otthagyták. Csendesen lépdelték felfelé, a nyikorgó lépcsőn. A lány szobája előtt megálltak.

A lány megnyitotta az ajtót. Megfogta a fiú kezét. Húzni kezdte óvatosan. Amikor benn voltak, Ari szorosan a fiúhoz simult, de karjaik élettelenül csüggttek.

— Ezért kellett idejönnöm dolgozni — susogta a lány —, hogy téged megtaláljalak. Mire vársz?

(Vége.)

EÖRSI ISTVÁN

MINDENKI SEGÍTENE RAJTAM...

1

*Mindenki segítene rajtam,
a hivatalnokok, a nők,
s még azok is, akik olajban
főztek volna meg azelőtt,
de vétkeimen kívül sajnos
nem egyezem ki semmivel,
és szeretem magam, mint a kártyás
a kártyát, mellyel sose nyer.*

2

*Fintorgok tükör előtt állva,
s fintorgok fintoromra is:
manapság ily iróniába
bújt önsajnálatnak ki hisz?
A horgászoknak s a halaknak
egyformák az esélyei.
Aki játszani szeret, annak
meg kell tanulni veszteni.*

3

*Ehhez már érdekből is értek,
s buzgón gyakorlom napra nap,
hiszen az új s új veszteségek
növelik gazdagságomat.
A mi korunk korcsolyapálya,
előre csusszan, ki bukik,
még akkor is, ha tán utána
össze kell rakni csontjait.*

4

*A jövő csókjaím közt rámszól,
hogy vegyem végre komolyan —
persze másképpen lesz és máskor,
és mások által, máshogyan,
de eljön s rendtelenségemben
utólag otthont is terem.
Addig hadd rágjam kimértebben
ezt a nagyon szálkás jelent.*